

NİSA SURESİNİN 34. AYETİ

“Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlardan sakının! Şayet affederseniz, müsamaha gösterirseniz ve bağışlarsanız; şüphesiz ki Allah da çok bağışlayıcı ve çok merhametlidir.” (64/14)

Nisa suresinin 34. ayeti, "İslam'da Kadın Hakları" veya "İslam'da Kadına Verilen Değer" gibi meseleler çerçevesinde, zaman zaman gündeme gelen ve içerdiği "drb" kelimesinin farklı anlamlara gelebilmesinden ötürü, Türkçeye nasıl tercüme edileceği hususunda tartışmalara konu olan bir ayettir.

Geçenlerde, açık kalan kapıyı örtmesi için, "Git kapıyı çek!" diyen dedesinin, bu isteğini yanlış anlayıp, cep telefonunun kamerasıyla kapının fotoğrafını çeken bir torunun, komik ama düşündürücü hikayesini dinlemiştim. Her dilde olduğu gibi, Arapçada da farklı manalara gelebilen (eş sesli) kelimeler vardır! Dolayısıyla, Arapça bir kitap olan Kuran'da da, bu türden kelimelere rastlamak mümkündür. İşte "drb" kelimesi de böyle sesteş kelimelerden biridir. Bu kök, Kuran'da, 55 yerde fiil formunda ve 3 yerde de isim formunda olmak üzere toplam 58 defa kullanılmıştır. Buna göre "darabe" fiili, "vurmak, çarpışmak, bırakmak, vazgeçmek, izah etmek, örnek vermek, göstermek, gitmek, sefere çıkmak, yolculuk etmek, örtmek, kapatmak, uzaklaştırmak" vb. pek çok manaya gelebilmektedir. Bu kökten türeyen kelimeler de Arapçada pek çok farklı manayı karşılamak için kullanılmaktadır. Örneğin, Araplar, işten cayıp vazgeçerek, geçici bir süreliğine iş bırakmaya (grev) "idrâb" derler.

Dil bilimsel açıdan, Nisa/34`te kullanılan "darabe" fiili, "(onlara) vurun" veya "(onları) uzaklaştırın" manalarına gelebilir (Ayrıntılı bilgi için; "Darabe Fiilinin "Uzaklaştırma" Anlamına da Gelebildiğini Gösteren Bazı Kaynaklar" başlıklı makalemizi okuyabilirsiniz.).

Nisa/34`te, "vurun" ve "uzaklaştırın (ayrılın)" manalarından hangisinin tercih edilmesinin daha uygun olacağına karar vermek için (diğer eş sesli kelimelerde de olduğu gibi), ayetin öncesine-sonrasına ve **Kuran'ın bütünlüğüne bakmak gerekir.**

1. Delil

Kuran'ın bize haber verdiğiine göre, peygamberimiz eşleriyle çeşitli problemler yaşamış ve hatta kimi zaman şiddetli geçimsizlik olarak tanımlanabilecek boyutta sorunlar ortaya çıkmıştır. **Böylesi bir durumda Allah'ın peygamberinden istediği şey** şu olmuştur:

"Ey peygamber! Eşlerine de ki: <<Eğer dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız, o zaman gelin size meta (ayrılık nafakası) vereyim ve sizi güzelce bırakayım. Eğer Allah'ı, elçisini ve ahiret yurdunu istiyorsanız, Allah sizden iyi davranışlarda bulunanlara büyük bir mükafat hazırlamıştır.>>" (33/28-29)

Görüldüğü gibi, burada **peygamberden, huysuzluk yapan eşlerini dövmesi, onlara vurması değil; onlardan ayrılması istenmektedir.**

Benzer şekilde, Tahrim suresinde, eşlerinin "peygamberin aleyhine yardımlaşmaları" (66/4) durumunda, peygamberin eşlerini "dövmesi" değil, onları "boşaması" (66/5) ihtimalinden söz edilmektedir!

2. Delil

Kuran'da, evliliğin "iyilikle" yürütülmesi emredilmektedir (4/19). Bununla birlikte, geçimsizlik durumunun ortaya çıkması halinde, 3 aşamalı bir yol haritası çizilmektedir:

- (I) Oturup konuşmak (nasihat)
- (II) Yataklarda yalnız bırakmak (**geçici ayrılık dönemi**)
- (III) Boşanmak

Bakara/226-227. ayetlerde **2. aşama ve 3. aşama** şu şekilde izah edilmektedir:

*"Kadınlarına yaklaşmamaya ahdedenlere, **4 aylık bekleme süresi** vardır. Şayet dönerlerse; şüphesiz ki Allah, çok merhametli, çok bağışlayıcıdır! **Eğer (dönmeyip) boşanmaya azmederlerse**; şüphesiz ki Allah, işitendir, bilendir!"*

3. Delil

Şimdi düşünelim! Eşler arasında geçimsizlik başlıyor ve daha sonra oturup konuşmalarına rağmen anlayamıyorlar ve ayrı yaşamaya başlıyorlar. Şimdi, bundan sonra, sorunun çözümü için 3. ve son aşama, acaba ne olabilir? Erkeğin eve gelip karısını dövmesi mi; yoksa, anlayamayan çiftin ayrılımları mı?

Nasihatle veya geçici ayrılık dönemiyle çözülemeyen bir problemin, dayak ile çözülmesi mümkün değildir! Dayak, şiddetli geçimsizliğin çaresi değil; olsa olsa sebebi olabilir; sorunun çözümü için "**son aşama**" olması ise kesinlikle mümkün değildir. Nitekim, Allah Kuran'da, "İyilikle tutmak veya iyilikle ayrılmak" (65/2) şeklinde 2 yol göstermiştir. Bu da, iyilikle bir arada yaşamının mümkün olmadığı durumda yapılacak olan şeyin -dövmek değil- "**iyilikle ayrılmak**" olduğunun delillerinden biridir.

4. Delil

Nisa/34`ten hemen bir sonraki ayet (Nisa/35), "Ve in hiftum şikaka beynihima..." yani "Şayet o ikisinin (karı-koca) **arasının yarılmasından/açılmasından/ayrılmasından** korkarsanız..." şeklinde başlamaktadır. Bu durum, bir önceki ayette bir ayrılıktan bahsedildiği görüşünü destekleyici niteliktedir.

5. Delil

Kuran`a göre, eşinin zina yaptığını söylese dahi bir erkek karısını dövemez (**Nur/6-10**) ve **karısı (suçlamayı kabul etmedikçe) zina cezası da almaz**. Böyle bir durumda dahi, **kocanın sözüne itibar etmeyerek kadına ceza uygulatmayan Kuran'ın**, geçimsizlik durumunda erkeğe kadını dövme hakkı tanınması, makul gözükmemektedir!

Kocasının kendisine isnat ettiği zina suçunu (ki çok ağır bir suçlamadır) kabul etmediği takdirde, **kadın herhangi bir ceza almazken (Nur/6-10)**; nasıl olur da, sadece geçimsizlik gibi bir durumda (ki nispeten hafif bir durumdur) kadının kocasına onu "dövme hakkı" tanınabilir?

6. Delil

Yukarıda da (5. delilde) ifade edildiği gibi; İslam'da şüphe ile cezalandırma diye bir şey yoktur. Dolayısıyla, bu açıdan bakıldığında, Allah'ın hanımları hakkında kocalara "Eğer... **endişe ediyorsan**... o zaman döv!" demiş olması mümkün gözükmemektedir. Burada, aile içi bir geçimsizlik durumu vardır ve bunun sorumlusu kadın olabileceği gibi, erkek de olabilir...

7. Delil

Söz konusu ifade "dövün" şeklinde anlaşıldığı takdirde, sorunun bu şekilde de çözülememesi halinde ne yapılacağına dair soru, cevapsız kalmış olacaktır.

İtirazlar

1. Ayetin devamında, "Şayet size itaat ederlerse, onların aleyhine bir yol aramayın." denilmiş. Bu cümle, yukarıda bahsedilen görüşü çürütmüyor mu?

Cevap: Bir örnek vereyim: "Öküzün ayağındaki yara için şu ilacı kullanın, eğer iyileşmezse tedaviye şu ilacı da ekleyin, yine iyileşme olmazsa öküzü kesip yiyebilirsiniz. Eğer iyileşirse, öküzün aleyhine bir yol aramayın!" paragrafından "Öküzü kesip yedikten sonra, öküz iyileşirse, aleyhine bir yol aramayın!" manası çıkar mı? Yoksa burada "Eğer iyileşirse..." şartı, sadece ilk iki durum için mi geçerli olmuş olur?

2. Darabe fiilinin ilk anlamı dövmek/vurmaktır. Allah'ın hüküm bildiren ayetlerinde kelimenin birincil manası esas alınmalıdır.

Cevap: Nur suresinin 31. ayetini nasıl çeviriyorsunuz peki?

"Koyunlarının/yakalarının üzerine başörtüleriyle **vursunlar!**"

şeklinde mi; yoksa,

"Başörtüleriyle yakalarının/koyunlarının üzerini **örtsünler!**" şeklinde mi?

Her şeyin en doğrusunu Allah bilir!